

SKKs HÄLSOPROGRAM

På rasklubbens årsmöte i Göteborg den 15 mars antogs en motion om införande av hälsoprogram för dansk/svensk gårdshund avseende känd höftledsstatus på föräldraren för att få registrera valpar. Efter att SGVKs styrelse bifallit ansökan, har nu SKKs avelskommitté fattat beslut att hälsoprogrammet ska införas. Den 1 januari 2010 träder detta i kraft.

Vad är ett hälsoprogram?

Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram skapades hösten 1979 då SKKs centralstyrelse tog beslut om "Igångsättning och utformning av bekämpning av vissa genetiskt betingade defekter och sjukdomar."

Till att börja med utarbetades hälsoprogram enbart gällande fysisk hälsa, men idag finns också program avseende mental hälsa och avelsprogram på populationsnivå. De tidiga programmen (som gällde höftleds- och ögondefekter) var uppbyggda i fastlagda åtgärdsnivåer, men numera skapas de genetiska hälsoprogrammen företrädesvis från rasspecifika behov.

Grundläggande för alla program är den centrala registreringen av veterinära och andra resultat, något som i sin tur bygger på att hundarna är ID-märkta. En viktig princip är att dataregistren finns tillgängliga för var och en som vill utnyttja dem inför ett avelsbeslut eller för specialklubbarna som underlag för deras avelspolicy.

I ett flertal undersökningar har det visat sig att hälsoprogrammen varit framgångsrika och resulterat i minskat lidande för hundarna. Samarbetet mellan hundägare, uppfödare, veterinärer och genetiker har rönt uppmärksamhet utomlands, och Sverige har varit ett föregångsland som öppnat vägen för ett internationellt samarbete på området.

Vad kan ingå?

I ett fysiskt hälsoprogram kan ingå känd status - med eller utan restriktion - gällande höftledsdysplasi, armbågsdysplasi, knäledsdysplasi, patellaluxation, olika ögonsjukdomar, hemofili, hjärtstatus och DNA-analyser.

Vilka kan ingå?

Alla rasklubbar som anser sig ha ett problem i sin ras som de vill kartlägga och komma till rätta med. Ett stort antal raser ingår idag i olika hälsoprogram - exempelvis är det ca 120 raser som har krav på känd höftledsstatus på föräldrarna för att valpar ska få registreras. En del av dessa raser kräver dessutom att föräldrarna har A eller B (vilket vi i dagligt tal kallar att hunden är friröntgad).

Hur ansluter man sig?

Det är rasklubben som har ansvar för att i samarbete med veterinär, genetiker och eventuellt annan sakkunnig ta fram underlag för en ansökan om att få ingå i ett hälsoprogram. Detta underlag ska innehålla en beskrivning av den aktuella situationen i rasen, av problemets omfattning och utbredning i populationen samt en redogörelse för ärendets handläggning.

När rasklubben utarbetat ett underlag ska detta tas upp och förankras i ett årsmötesbeslut. Om rasklubben tillhör en specialklubb måste ett beslut fattas även i dennas styrelse. Ärendet går sedan vidare till SKKs avelskommitté som fattar det slutliga beslutet som rör ett genetiskt hälsoprogram.

Varför ska man ansluta sig?

Anledningen till att många raser valt att ingå i ett hälsoprogram är förstas att det finns en hel del genetiskt (i alla fall delvis) betingade sjukdomar som våra hundar lider av. För att komma till rätta med detta är hälsoprogram värdefullt. Dels för att kartlägga situationen, men också för att ge uppfödarna en möjlighet att välja ut de individer som på bästa sätt kan ge ett positivt bidrag till rasens hälsa och utveckling.

De raser som ingår i ett hälsoprogram kommer så småningom även att få möjlighet att ingå i SKKs indexprogram på höftleds- respektive armbågsdysplasi, som för närvarande körs på försök på ett litet antal raser. Detta index tar hänsyn till mycket mer än bara föräldrarnas status, och räknar dessutom med miljöfaktorer som till exempel kön, ålder vid höftledsröntgen och sederingsmetod (hur hunden sövts när den röntgats).

På lång sikt kan hälsoprogrammet förhoppningsvis leda till att vi även får hjälp att förstå hur defekter nedärvs, och därmed en metod att göra våra raser friskare och därmed i slutändan minska lidande för hundarna.

Vad innebär det att ansluta sig?

Det finns tre nivåer man kan ha på ett hälsoprogram:

Nivå 1: Central registrering av veterinärdata

Den här nivån är alla anslutna till, utan ansökan, när det gäller HD, AD, ögon och patella.

Nivå 2: Central registrering av veterinärdata och krav på känd status

Denna nivå innebär att man måste ha en känd status för den sjukdom/de sjukdomar man beslutat ska ingå. Om man till exempel bestämt att föräldrarnas HD-status ska finnas med så ska alla föräldradjur vara höftledsröntgade, men resultatet spelar ingen roll för att få registrera en kull valpar. Man har alltså fortfarande möjlighet att avla på hundar med höftledsdysplasi.

På den här nivån krävs det sex månaders informationstid innan programmet kan startas.

Nivå 3: Central registrering av veterinärdata och krav på känd status med restriktion

Denna nivå innebär liksom ovanstående ett krav på röntgen och därmed status (om vi nu fortsätter ta HD som exempel) på föräldradjuret, med restriktion att de måste vara HD-fria – alltså ha HD A eller HD B.

På den här nivån krävs det sex månaders informationstid innan programmet kan startas.

Kan man gå ur?

För att avbryta ett hälsoprogram krävs ett tydligt (positiva) resultat visat sig. Exempel på detta är det tidigare hälsoprogrammet mot hemofili A på schäfer, vilket numera upphört.

Källa: SKKs avelspolicy
Ur Gårdshunden 2:2009